

2.Зызык Э. Качество деятельности дошкольных учреждений в польской образовательной действительности / Э. Зызык // Сравнительная педагогика в условиях международного сотрудничества и европейской интеграции. – Брест : БрГУ имени А. С. Пушкина, 2011. – Ч. 2. – С. 81–85.

3.Кожна дитина повинна мати можливість для всебічного розвитку // Початкова школа. – 2002. – № 3. – С. 8–9.

4.Комарова И. А. О путях повышения качества дошкольного образования в республике Беларусь / И. А. Комарова // Вопросы качества образования в Беларуси, России, Украине : сб. науч. статей / сост. и ред. М. И. Вишневецкий. – Могилев : УО „МГУ им. А. А. Кулешова”, 2010. – 272 с.

5.Ляшенко О. Якісна освіта – пріоритет інформаційного суспільства / О. Ляшенко // Моніторинг якості освіти світові досягнення та українські перспективи / за заг. ред. О. І. Локшиної. – К. : К.І.С, 2004. – С. 9–14.

6.Мосолов В. В. Основные направления повышения качества дошкольного образования в странах СНГ / Мосолов В. В., Нечаева Г. Ю. // Вопросы качества образования в Беларуси, России, Украине : сб. науч. статей / сост. и ред. М. И. Вишневецкий. – Могилев : УО „МГУ им. А. А. Кулешова”, 2010. – 272 с.

7.Новоселова С. Л. Развивающая предметная среда: Рекомендации по проектированию вариативных дизайн-проектов / С. Л. Новоселова. – М., 1995. – 57с.

8.Программа развития системы дошкольного образования в Республике Беларусь на 2009 – 2014 года / Постановление Совета Министров Республики Беларусь 19.08.2008 № 1193.

9.Указ президента України від 17 квітня 2002 р.№347 „Про Національну доктрину розвитку освіти” // Законодавчі акти України з питань освіти. – К. : Парламентське вид-во, 2004.

Анотація

Т.К.Завгородня

Проблема качества дошкольного и начального образования в Украине в контексте ее решения в разных странах мира

В статье рассматриваются проблемы обеспечения качества преемственности и последовательности дошкольного и начального образования, определение его критериев и показателей в различных странах мира.

Ключевые слова: дошкольное образование, качество образования, Украина, зарубежная педагогика.

Summary

Т.К.Zavgorodnia

The Problem of the Quality of Preschool Education in Ukraine in the Context of Tendencies of it's Decision in the Different Countries of the World

The problems of providing of the quality of successive and continuous preschool and initial education, determination of it's indexes and criteria in the different countries of the world are examined in the article.

Key words: preschool education, quality of education, Ukraine, foreign pedagogic.

Дата надходження статті:

„30” серпня 2011 р.

УДК 372. 46

А.М.ЗАЛІЗНЯК,

кандидат педагогічних наук, доцент

(м.Умань)

Підготовка майбутніх вихователів до роботи з батьками з розвитку мовлення дошкільників

У статті предметом розгляду є підготовка майбутніх вихователів до роботи з батьками з розвитку мовлення дошкільників. Здійснено аналіз наукових джерел, що містять відомості щодо підготовки. Висвітлено сутність поняття „підготовка”, „розвиток мовлення”, „мовлення”. Розкрито різноманітні форми роботи з батьками з розвитку мовлення.

Ключові слова: підготовка, майбутні вихователі, батьки, дошкільники, розвиток мовлення, форми роботи.

Постановка проблеми у загальному вигляді... У сучасних умовах надзвичайно важливою проблемою родини є послаблення сімейних стосунків, ролі батьків у вихованні та навчанні дітей. Вона виникла як завдяки економічному фактору, так і через прогалини у знаннях батьків щодо навчання та виховання власних дітей.

Розв'язання даної проблеми залежить від якісної підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності, що дасть можливість успішно вирішувати завдання навчально-виховної роботи, спрямовувати у відповідне русло спілкування та співпрацю з батьками.

Аналіз досліджень і публікацій... Питанням загальної професійної підготовки майбутніх фахівців присвячені дослідження: А. Алексюк, А. Бойко, А. Капської, Н. Кичук, В. Кузя,

В. Лугового, В. Майбороди, Н. Ничкало, Д. Ніколенко, О. Олексюка, О. Пехоти, О. Савченко, Р. Скульського, Р. Хмелюк та інших.

Сучасними підходами до проблеми професійної підготовки кадрів для системи дошкільної освіти опікуються Л. Артемова, Г. Біленька, Л. Загородня, І. Луценко, М. Машовець, Т. Поніманська та інші.

Стан розробленості проблеми підготовки майбутніх педагогів до роботи з батьками розкрили велети педагогічної думки – А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський та сучасні дослідники – Т. Алексеєнко, О. Докукіна, В. Заслуженюк, А. Марушкевич, О. Семенов, М. Стельмахович, В. Постовий, І. Трубавіна, Т. Шанскова, Т. Шульга.

Окремі аспекти загальної проблеми взаємозв'язку сім'ї та дошкільного закладу у формуванні особистості дитини висвітлено у працях Е. Арнаутова, Л. Загик, В. Іванової, О. Кононко, В. Котирло, Т. Кравченко, Т. Кулікової, С. Ладивір, Н. Лисенко, Т. Маркової, В. Нечаєвої, Л. Островської, Л. Пелипенко, Ю. Хямляйнен та інших.

Формулювання цілей статті... Мета статті – проаналізувати реально існуючі, поширені форми взаємодії вихователів із батьками з розвитку мовлення дошкільників.

Виклад основного матеріалу... Проблема підготовки вчителя-вихователя є проблемою складною і багатоплановою.

У великому тлумачному словнику сучасної української мови поняття „підготовка” розглядається, як дія за значенням підготувати; запас знань, навичок, досвід і т. і., набутий у процесі навчання, практичної діяльності [2, с.767]. Теоретичний аналіз досліджуваної проблеми показав, що результатом підготовки є готовність, яка є важливою умовою успішного виконання будь-якої діяльності, особливо велика її роль у роботі педагога. У визначенні поняття готовності дослідники йдуть різними шляхами: одні акцентують увагу на його структурних складових, інші – на його сутності. У науковій літературі існує декілька підходів у визначенні структурних складових готовності:

1) готовність як сукупність знань, умінь, навичок (Н. Кузьміна, Л. Кондрашова, В. Моляко, В. Сластьонін, О. Щербаков);

2) готовність як функціональний стан (Н. Букіна, Ф. Генів, А. Ковальов, Л. Лавров, М. Левітов, А. Ліненко);

3) готовність як складне особистісне утворення (М. Дяченко, Л. Кандибович, Ю. Гільбух);

4) готовність як синтез властивостей особистості (В. Крутецький).

Отже, є підстави вважати, що термін „готовність” збагачує поняття „підготовка”. Під змістом підготовки розуміють систему педагогічних знань, практичних умінь і навичок, необхідних для здійснення професійних функцій вихователя.

Ще у давнину людство прийшло до розуміння необхідності спеціальної підготовки батьків до виховання та навчання дітей. Так, класики педагогічної думки: Й. Песталоці, К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, В. Сухомлинський та інші – наголошували на залежності сімейного виховання та навчання від підготовленості батьків.

Проблеми підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками з розвитку мовлення дошкільників вимагають знань про форми роботи як з дошкільниками, так і з їхніми батьками.

Розвиток мовлення – складний психологічний процес, що обумовлений розвитком діяльності спілкування з дорослими та ровесниками в онтогенезі.

Оволодіння рідною мовою, мовленням – важливе надбання дошкільників і розглядається в сучасній дошкільній освіті як загальна основа виховання та навчання дітей. Зазначимо, що мовлення – це процес використання конкретної мови конкретною людиною, це процес індивідуальний.

Одним із напрямків співпраці сім'ї і дошкільного навчального закладу є мовленнєва підготовка дошкільників. Успіх взаємодії батьків і вихователів, а отже позитивний вплив на виховання дитини значною мірою будуть залежати від відносин, які складатимуться між вихователем і батьками дітей. Адже контакт двох вихователів – педагогів і батьків – крок до взаєморозуміння, до злагодженості, до гармонії, до набуття довіри, обміну духовними й емоційними цінностями, засвоєння педагогічного досвіду, знань, які вихователь і батьки передають один одному. Від того, наскільки батьки й вихователі зможуть порозумітися, від гармонійних взаємин між батьками і вихователями, від єдності вимог у підході до дитини та створення необхідних умов великою мірою залежатиме успіх мовленнєвого розвитку дошкільників.

Безпосереднє здійснення взаємодії вихователів і батьків ґрунтується на вивченні сім'ї педагогами і використанні методів впливу учасників педагогічного процесу один на одного:

– метод переконання: обмін думками, порада, пояснення, висловлювання своїх думок, суджень, аргументів, навіювання;

– метод вправлення: особистий приклад педагога, батьків, прохання, доручення, показ-інструкція, практичні заняття з елементами тренінгу, моделювання та програвання педагогічних ситуацій;

– метод педагогічної оцінки: похвала, подяка, зауваження, заохочення [1].

Вихователі дошкільного закладу мають оволодіти знаннями щодо пошуку форм роботи як з дітьми, так і з їхніми батьками.

Форма – це „тип, будова, спосіб організації чого-небудь...” [2, с.1328].

Форми взаємодії педагогів і батьків – це такі способи організації їх спільної діяльності, які ефективно впливають на мовленнєвий розвиток особистості дошкільника. Форми батьківської освіти розрізняються за:

- місцем проведення (у сім'ї, на нейтральній території, у закладі, на вулиці);
- характером спілкування (безпосереднім та опосередкованим, усним, письмовим, за допомогою технічних засобів зв'язку, із поєднанням видів спілкування);
- участю членів сімей (вся сім'я, обидва батьки, мати чи батько з дитиною, матері, батьки);
- кількістю сімей (індивідуальні, групові, масові або колективні);
- тривалістю (разові, короткочасні, постійнодіючі, пульсуючі);
- змістом (формування знань та умінь; батьківських якостей і рис; правильного ставлення до дитини);
- метою (обслуговуючі, реабілітаційні, профілактичні, супроводжуючі);
- впливом на сім'ю (ознайомлюючі, спонукальні, перетворювальні) [5].

Форми співробітництва педагогів з батьками можуть бути як колективними (університет педагогічних знань, батьківські збори, конференції, зустрічі з батьками, засідання „круглого столу”, вечори запитань і відповідей, засідання батьківського комітету, дні відкритих дверей, семінари-практикуми, створення групи батьків-порадників, спільні свята, спортивні змагання, відпочинок у вихідні дні тощо), так й індивідуальними (вступне анкетування, попередні візити батьків з дітьми до дошкільного закладу, консультації, відвідування педагогами своїх вихованців удома, телефонний зв'язок, бесіди тощо), груповими (консультації, клуби взаємодопомоги, школа молодих батьків, гуртки за інтересами, вечори запитань та відповідей, зустрічі з цікавими людьми), наочно-письмовими (батьківські куточки, тематичні стенди, ширмочки, планшети, папки-пересувки, дошка оголошень, інформаційні листки, анкетування, скринька пропозицій, неформальні листи, педагогічна бібліотека) та наочно-інформаційними (магнітофонні записи бесід з дошкільниками, відеофрагменти організації мовленнєвої діяльності, реклама книг, публікацій у періодиці, в системі Інтернет з проблем мовленнєвого розвитку дошкільників).

Позитивних результатів у розвитку мовлення дітей можна досягти при вмілому поєднанні колективних та індивідуальних форм роботи вихователів з батьками. Педагогічна освіта батьків повинна мати цільове спрямування. У сучасній освітянській практиці пріоритетними стають диференціація, особистісно-орієнтований підхід до батьків та дошкільників.

Для пропагування педагогічних знань серед батьків використовуються різноманітні форми роботи із сім'єю, які мають свою специфіку.

Колективні батьківські збори – це одна з найпоширеніших форм роботи з батьками. Їх готує і проводить педагог. Це форма здійснення педагогічного навчання батьків, обговорення питань, засіб формування батьківського колективу. Збори бувають загальні і групові.

В. Сластьонін підкреслює різноманітність видів батьківських зборів: організаційні, тематичні, збори-диспути, підсумкові тощо [4].

Готуючись до проведення батьківських зборів, слід дотримуватись такої методики:

1. Вибір теми.
2. Визначення мети батьківських зборів.
3. Підготовка до проведення батьківських зборів:
 - здійснення тематичної перевірки з розвитку мовлення дітей,
 - проведення анкетування батьків,
 - створення пам'ятки батькам щодо навчання та розвитку мовлення у дітей,
 - підбір методичної літератури,
 - виготовлення запрошення на збори.
4. Безпосереднє проведення батьківських зборів:
 - повідомлення теми зборів,
 - прослуховування магнітофонного запису заняття з розвитку мовлення або відеоперегляд вищезгаданого заняття,
 - проведення диспуту,
 - виступ методиста, вихователя про наслідки тематичної перевірки з рекомендаціями для батьків,

– виступ батьків по обміну досвідом з питань навчання дітей рідної мови,
– робота з пам'ятками (батькам пропонується прочитати тексти пам'яток, виділити ті пункти і поради, які вони використовують і дають позитивні результати – батьки обмінюються досвідом),
– наприкінці проведення зборів можливе проведення спільних мовленнєвих ігор (батьки і діти).

Лекція – це форма психолого-педагогічної просвіти, яка розкриває сутність тієї чи іншої проблеми виховання. Найкращий лектор – це учитель-вихователь, який знає інтереси, проблеми і клопоти батьків. Головне в лекції – науковий аналіз виховних явищ, ситуацій. Лекції відіграють важливу роль у вирішенні питань з мовленнєвого розвитку дошкільників.

Методика підготовки і проведення лекції включає: вибір теми; визначення мети лекції; підбір літератури; визначення змісту кожного питання плану; підбір цитат і прикладів; складання конспекту лекції.

Вимоги до оформлення тексту лекції:

1. Назва теми.
2. План лекції.
3. Список літератури по темі для самостійного опрацювання.
4. Список використаної літератури.
5. Конспект лекції.

Конференція – форма педагогічної просвіти, яка передбачає розширення, поглиблення і закріплення знань про виховання дітей і була популярною у 60-ті роки. Тема конференції повинна бути конкретною, повідомлятися заздалегідь. Конференції можуть бути науково-практичними, теоретичними, читацькими, з обміну досвідом, конференціями матерів, батьків. Її проведення супроводжується виставкою дитячих робіт, магнітофонними записами бесід з дошкільниками, відеофрагментами організації мовленнєвої діяльності, педагогічною літературою для батьків, їхніми виступами, концертами художньої самодіяльності, розповсюдженням пам'яток для батьків та дітей.

Дискусія – одна з найбільш цікавих форм підвищення педагогічної культури, яка сприяє виробленню умінь всебічно аналізувати факти і явища, спираючись на набуті навички і накопичений досвід. Головний принцип дискусії – повага до позиції будь-якого учасника. До проведення дискусії доцільно підготувати виставку педагогічної літератури з розвитку мовлення для батьків. Дискусію можна проводити раз або двічі на рік.

Рольові ігри – форма колективної творчої діяльності з вивчення рівня сформованості педагогічних умінь учасників. Методика рольової гри передбачає:

- а) визначення теми;
- б) розподіл ролей між учасниками гри;
- в) попереднє обговорення можливих позицій і варіантів поведінки учасників гри.

Відвідування занять – це така форма педагогічного пропагування, яка дає змогу показати батькам форми та методи роботи з розвитку мовлення, щоб потім вони використали їх у сімейному вихованні.

Зустрічі за „круглим столом” – така форма роботи з батьками сприяє підвищенню їхньої педагогічної культури, допомагає виробити єдині підходи у навчанні дошкільників рідної мови. Зміст зустрічі – допомогти батькам проникнути у сутність проблеми, розібратися в технології її вирішення, знайти правильний шлях свого і спільного з вихователем впливу на мовлення дітей.

Тренінг – інтерактивна форма навчання батьків, яка передбачає набуття ними певних знань та вмінь.

Бесіда – це найбільш поширена і доступна форма індивідуальної роботи з батьками, яка передбачає цілеспрямовану організацію обміну думками. Зміст бесід визначається програмовими завданнями. За формою проведення визначають бесіди фронтальні, індивідуальні, групові, а також розрізняють заплановані та епізодичні бесіди, прогнозуючі і не передбачувані.

Формулюючи тему бесіди з розвитку мови слід дотримуватися такої структури: визначити її зміст; підібрати педагогічну літературу та наочний матеріал; скласти план бесіди.

Відвідування сімей – ефективна форма індивідуальної роботи педагога з батьками, встановлення контакту з сім'єю. Під час відвідування сім'ї вихователь знайомиться з умовами життя дитини, розмовляє з батьками про характер дитини, її інтереси і нахили, про ставлення до батьків, дає поради щодо навчання та розвитку мови дитини, інформує батьків про її успіхи.

В. Котирло рекомендувала застосовувати при відвідуванні дитини вдома такі правила: завжди починати з похвали дитини, вести невимушену щирю розмову, ні в якому разі не йти в сім'ю зі скаргами на дитину, виявляти такт у розмові з батьками. Свій візит вихователь повинен продумати за змістом і формою [3].

Чергування батьків – це така форма роботи з батьками, під час якої вони більш глибоко знайомляться з режимом закладу, вимогами, які пред'являють до дітей у питаннях самостійності, поведінки, спостерігають, а й іноді беруть участь у навчально-виховному процесі. Це сприятиме поглибленню їхніх знань про зміст та методи педагогічної роботи з дітьми з розвитку мовлення.

Консультації – це форма роботи з батьками, яка передбачає надання батькам педагогами необхідної допомоги з різних проблем сімейного виховання, зокрема з мовленнєвого. Консультації можуть бути: за кількістю сімей (індивідуальні, групові, масові); за участю членів сім'ї (з усією сім'єю, з батьком, матір'ю і дитиною); за місцем проведення. У спілкуванні з батьками педагог повинен проявляти максимум тактовності. Вихователі повинні дотримуватись принципів успішного консультування: довірливі стосунки, взаємоповага, зацікавленість, компетентність. Тематику консультацій слід визначати індивідуально, диференційовано, враховуючи вік батьків, їхню педагогічну спрямованість.

Практикум – це форма вироблення у батьків педагогічних умінь у вихованні та навчанні дітей, ефективного вирішення педагогічних ситуацій, це своєрідне тренування педагогічного мислення батьків-вихователів. Мета педагогічного практикуму – закріпити інформацію та свідомо використовувати отримані знання у вирішенні конкретних завдань, що передбачає самостійне читання педагогічної літератури та виконання певних завдань-рекомендацій.

Зазначимо, що для педагогічного пропагування слід використовувати і такі форми роботи, як *стенди*, на яких розміщують вирізки з газет і журналів. А така форма роботи з батьками, як *сатирична стінгазета* з яскравими малюнками і влучним текстом під ними привертає увагу всіх і змушує задуматися над своєю поведінкою, мовою. Стенд, оформлений для батьків, – повинен бути направлений на досягнення певної мети. Робота з батьками стає найбільш переконливою за умови використання комплексу наочних засобів (показу роботи з дітьми, використання технічних засобів, оформлення виставок, стендів).

Демонстрація фільмів на педагогічні теми – це така форма роботи з батьками, яка заслуговує на визнання глядачів, тому що в ній доступно розкривається суть тієї чи іншої мовленнєвої проблеми. Під час перегляду таких фільмів батьки починають активно мислити, вирішуючи завдання з розвитку мовлення

Висновки... Отже, ефективність підготовки майбутніх вихователів до означеної діяльності забезпечується через засвоєння студентами необхідних знань просвітницької роботи з батьками дошкільників з розвитку мовлення.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі ми вбачаємо у впровадженні нетрадиційних форм активізації батьків, що сприятимуть досягненню єдиного підходу у питаннях розвитку мовлення дошкільників.

Список використаних джерел та літератури:

1. Белухин Д. А. Личностно ориентированная педагогика в вопросах и ответах : [учеб. пособ.] / Белухин Д. А. – М. : Московский психолого-социальный институт, 2006. – 312 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. гол. ред. В. Г. Бусел]. – К. : Ірпінськ: Перун, 2004. – 1440 с.
3. Котирло В. К. Завтра в школу / Котирло В. К. – К. : Рад. школа, 1977. – 128 с.
4. Методика воспитательной работы : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений / [Байкова Л. А., Гребенкина Л. К., Еремкина О. В. и др.]; под ред. В. А. Сластенина. – М. : „Академия”, 2002 – 144 с.
5. Трубавіна І. М. Зміст та форми просвітницької роботи з батьками : [науково-метод. матеріали для працівників соціальних служб, учителів, соціальних педагогів, студентів педагогічних вузів] / Трубавіна І. М. – К. : УЦДССМ, 2000. – 88 с.

Анотація

А.Н.Зализняк

Підготовка майбутніх вихователів до роботи з батьками по розвитку мовлення дошкільників

В статті предметом розгляду є підготовка майбутніх вихователів до роботи з батьками по розвитку мовлення дошкільників. Здано аналіз наукових джерел, що містять дані щодо підготовки. Визначено сутність понять „підготовка”, „розвиток мовлення”, „мова”. Розкрито різні форми роботи з батьками по розвитку мовлення дошкільників.

Ключові слова: підготовка, майбутні вихователі, батьки, дошкільники, розвиток мовлення, форми роботи.

Summary

A.M.Zaliznyak

Training Young Teachers for Working with Parents Development of Speech the Pre-Schoolchildren

The subject of the article is training young teachers for working with parents development speech the pre-schoolchildren. Scientific sources are analyzed, that contain information concerning training. The essence of such notions as „training”, „development of speech” and „speech” are exposed. Forms of work are investigated.

Key words: training, young teachers, parents, pre-schoolchildren, development of speech, forms of work.

Дата надходження статті: „25” серпня 2011 р.